

Valtuustoaloite

Sote-palveluiden maksukaton seurannan siirtäminen asiakkaalta hyvinvointialueen vastuulle

Me allekirjoittaneet aluevaltuutetut esitämme, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde ryhtyy toimenpiteisiin sote-palveluiden asiakasmaksukaton seurannan parantamiseksi ja asiakkaiden oikeuksien turvaamiseksi.

Nykyinen käytäntö, jossa maksukaton seuranta jää suurelta osin asiakkaan vastuulle, on kohtuuton. Maksukatto koskee usein juuri niitä ihmisiä, jotka käyttävät paljon palveluja. Ikäihmisiä, pitkäaikaissairaita, vammaisia, pienituloisia ja paljon hoitoa tarvitsevia. Heiltä ei voida kohtuudella edellyttää, että he itse seuraavat eri laskuja, eri palvelujärjestelmiä, OYSin, terveyskeskusten, suun terveydenhuollon ja mahdollisten ostopalveluiden maksuja sekä hakevat jälkikäteen maksujen palautuksia.

Maksukaton tarkoitus on suojata asiakasta kohtuuttomilta kustannuksilta.

Jos maksukaton suoja toteutuu vain silloin, kun asiakas osaa ja jaksaa itse vaatia oikeuksiaan, on järjestelmässä vikaa ja tällöin järjestelmä ei toimi oikeudenmukaisesti.

Esitämme, että Pohde:

1. selvittää mahdollisuuden ottaa käyttöön automaattinen maksukaton seuranta kaikissa Pohteen omissa asiakasmaksuissa,
2. huolehtii siitä, että asiakkaalle ilmoitetaan selkeästi maksukaton kertymisestä, lähestymisestä ja täyttymisestä,
3. varmistaa, että maksukaton ylittymisen jälkeen asiakkaalta ei enää peritä maksukattoon kuuluvia maksuja,
4. parantaa laskujen ja asiakasohjeiden selkeyttä niin, että jokaisesta laskusta käy yksiselitteisesti ilmi, kerryttääkö maksu maksukattoa,
5. selvittää, miten alaikäisten lasten maksut, eri palvelujärjestelmät ja ostopalvelut voidaan huomioida asiakkaan kannalta mahdollisimman automaattisesti,
6. tuo aluevaltuustolle selvityksen nykytilanteesta, ongelmista, tarvittavista tietojärjestelmämuutoksista ja aikataulusta maksukaton seurannan parantamiseksi.

Hyvinvointialueen tehtävä ei ole siirtää hallinnollista taakkaa sairaille ja palveluja tarvitseville ihmisille. Asiakasmaksukaton pitää olla todellinen suoja, ei paperilla oleva muodollinen oikeus, jonka toteutuminen riippuu asiakkaan omasta jaksamisesta ja osaamisesta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 15.6.2026

Jouni Jussinniemi ja Saija Ylimäki
aluevaltuutetut

Muut allekirjoittajat:

Outi Pekkala

Mikko Viitanen

Teijo Liedes

Sanna Laine

Olli Kohonen

Katja Tuliniemi

Tarja Ollanketo

Kaisa Louet

Anne Huotari